

BORSA TRENDLERİ RAPORU

OCAK - EYLÜL 2019
SAYI: XXX

Değerli Okuyucularımız,

2019 yılının üçüncü çeyreğine ait Borsa Trendleri Raporu ile karşınızdayız.

Bu dönemde, Naturel Enerji ve Derlüks Deri Sanayi ve Ticaret şirketlerinin halka arzları gerçekleşerek BİST TÜM'deki halka açık şirket sayısı 331'e ulaşmıştır.

Yılın üçüncü çeyreğinde BİST TÜM'de;

- TL bazında yıllık %19, ABD doları bazında ise yıllık %27 artış görülmüştür.
- Nominal bazda işlem hacmi yıllık %7 artış göstermiştir.
- Yabancı yatırımcıların işlem hacmindeki payı %27,5 ile geçen yılın aynı dönemine göre 3 puan azalmıştır.
- 212 milyon ABD doları net yabancı satışı yaşanmıştır.

Öte yandan, 2019'un ikinci çeyreğinde en yüksek portföy yatırımları sıralamasında üçüncü sırada yer alan Rusya Federasyonu'nun üçüncü çeyrek sonunda ilk 15 ülke arasına giremediği görülmüştür.

Yılın ilk yarısında Türkiye'de ihraç edilen özel sektör borçlanma araçlarının döviz cinsi dağılımına bakıldığında TL cinsinden borçlanma araçları hacmi yıllık bazda %22 artış kaydetmiştir. Söz konusu borçlanma araçlarının yarısına yakını finansman bonoları oluşturmaktadır. Toplam yatırımcılar arasında en fazla pay sahip olan yerli kurumsal yatırımcıların payı yaklaşık %70 olmuştur. 1 yıldan kısa vadeli ihraçların toplam içerisindeki payı ise 2019'un ilk 9 ayı itibarıyla %59 seviyesindedir.

İyi okumalar ve bir sonraki rapor dönemine kadar verimli çalışmalar dileriz,

MKK Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Üyesi

Ekrem Arıkan

TÜYİD Yatırımcı İlişkileri Derneği Başkanı

Aslı Selçuk

Yasal Uyarı: Borsa İstanbul’da işlem gören hisse senetlerine ilişkin önemli istatistikler bulabileceğiniz bu raporda yer alan değerlendirme ve bilgiler MKK tarafından açıklanan veriler esas alınarak hazırlanmıştır. Yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir ve sermaye piyasasındaki alım satım kararlarınızı destekleyecek yeterli bilgiyi içermeyebilir. Burada yer alan veriler ve bilgilerin tam ve doğru olduğu garanti edilemez; içerik, haber verilmeksizin değiştirilebilir. Tüm veriler, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan alınmıştır. Bu kaynakların kullanılması nedeni ile ortaya çıkabilecek hatalardan MKK ve TÜYİD sorumlu değildir.

Raporun hazırlanmasını sağlayan Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) Veri Depolama ve Raporlama Direktörlüğü Direktörü Özgür Uysal, Uzmanı Ebru Demircan’a, TÜYİD Yönetim Kurulu Üyeleri Başak Öge ve Işıl Bük ile TÜYİD Üyesi Eren Öner, İpek İyisan ve Bahar Efeoğlu Ağar’a teşekkürlerimizi sunarız.

İÇİNDEKİLER

1.	BORSA ŞİRKETLERİNİN ENDEKS BAZINDA DAĞILIMI	5
2.	HALKA AÇIKLIK ORANLARI	5
3.	PİYASA DEĞERLERİ	6
4.	İŞLEM HACİMLERİ	7
5.	YABANCI İŞLEMLERİ – NET GİRİŞ ÇIKIŞLAR	9
6.	UYRUK BAZINDA İŞLEM HACMİ DAĞILIMI	10
7.	UYRUK BAZINDA YATIRIMCI SAYISI VE PİYASA DEĞERİ	11
8.	ENDEKS VE UYRUK BAZINDA YATIRIMCI SAYILARI	13
9.	ENDEKS VE UYRUK BAZINDA PORTFÖY DEĞERLERİ	13
10.	YABANCI YATIRIMCILARIN PORTFÖY DEĞERİ VE YATIRIMCI SAYISI SIRALAMASI	14
11.	MENKUL KIYMET BAZINDA YATIRIMCI SAYISI VE PİYASA DEĞERİ	14
12.	RISK İŞTAHI ENDEKSİ	15
13.	TÜRKİYE’DE İHRAÇ EDİLEN ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARININ DÖVİZ CİNSİ BAZLI DAĞILIMI (KÜMÜLATİF)	17
14.	TÜRKİYE’DE İHRAÇ EDİLEN ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARININ DÖVİZ CİNSİ BAZINDA KIYMET TİPİ DAĞILIMI(KÜMÜLATİF)	18
15.	TÜRKİYE’DE İHRAÇ EDİLEN ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARININ UYRUK VE KİMLİK TİPİ BAZINDA DAĞILIMI (KÜMÜLATİF)	19
16.	TÜRKİYE’DE İHRAÇ EDİLEN TÜRK LİRASI CİNSİNDEN ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARININ İHRAÇÇI BAZINDA TARİHSEL HACİMLERİ (KÜMÜLATİF)	19
17.	TÜRKİYE’DE İHRAÇ EDİLEN TÜRK LİRASI CİNSİNDEN ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARININ VADE BAZINDA TARİHSEL HACİMLERİ (KÜMÜLATİF)	20

1. Borsa Şirketlerinin Endeks Bazında Dağılımı

2019 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla BIST TÜM’de işlem gören şirket sayısı 331’e yükselmiştir.

Endeks	2018 3Ç	2018 YS	2019 3Ç
BIST BANKA	13	13	13
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	35	35	37
BIST TİCARET	17	17	17
BIST HİZMETLER	61	61	63
BIST MALİ	93	93	94
BIST SİNAİ	158	157	157
BIST TEKNOLOJİ	16	16	17
BIST TÜM	328	327	331

2018 yılı sonu itibarıyla yıl içerisinde gerçekleşen yeni halka arzların ve Gelişen İşletmeler Piyasası’ndan geçişlerin etkisiyle BIST Tümü’de işlem gören şirket sayısı 327 seviyesine ulaşmıştır. 2019 yılının ilk çeyreğinde ise bu sayı değişmezken ikinci çeyrekte BIST TÜM’de işlem gören şirket sayısı yeni şirketlerin halka arzları ile 329’a yükselmiştir. Mayıs ve Haziran aylarında Smartiks Yazılım A.Ş., CEO Event Medya A.Ş., halka arzları tamamlanmış ve payları Borsa İstanbul’da işlem görmeye başlamıştır. Yılın üçüncü çeyreğinde ise Naturel Enerji ve Derlüks Deri Sanayi ve Ticaret şirketlerinin halka arzları gerçekleşerek BIST TÜM’deki halka açık şirket sayısı 331’e ulaşmıştır.

2. Halka Açıklık Oranları

2018’in aynı dönemine göre BIST TÜM’ün toplam halka açıklık oranında hafif yükseliş, fiili dolaşım halka açıklık oranında düşüş gözlenmiştir.

ENDEKS	HALKA AÇIKLIK ORANI		HALKA AÇIKLIK ORANI (FİİLİ DOLAŞIM)	
	30.09.2018	30.09.2019	30.09.2018	30.09.2019
BIST BANKA	41,81%	38,91%	29,02%	21,10%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	41,19%	43,42%	33,42%	32,74%
BIST TİCARET	54,84%	59,76%	51,11%	51,85%
BIST 30	43,74%	42,65%	40,63%	39,47%
BIST 50	41,71%	43,34%	37,27%	38,23%
BIST 100	40,89%	41,40%	35,52%	35,71%
BIST HİZMETLER	41,26%	41,54%	37,54%	36,46%
BIST MALİ	42,20%	40,76%	31,02%	25,02%
BIST SİNAİ	38,75%	39,91%	30,78%	30,27%
BIST TEKNOLOJİ	28,80%	30,64%	27,50%	28,80%
BIST TÜM	40,17%	40,37%	32,09%	28,83%

2019 yılının ikinci çeyreği içerisinde hem normal halka açıklık oranında hem de fiili dolaşım halka açıklık oranında düşüşler gözlenirken; üçüncü çeyrekte toplam halka açıklık oranında hafif yükseliş, fiili dolaşım halka açıklık oranında düşüş gerçekleştiği gözlenmiştir.

Üçüncü çeyrek fiili dolaşım halka açıklık oranları incelendiğinde en yüksek düşüş %29’dan %21’e düşüş ile Banka Endeksinde yaşanmıştır. Banka Endeksi içerisinde geçen yıldan bu yana yaşanan bu değişimin özellikle fiili dolaşım halka açıklık oranında düşüş görülen banka hisselerinden (Ör: Denizbank, QNB Finansbank) kaynaklıdır. Diğer taraftan BİST Teknoloji Endeksinin fiili dolaşım halka açıklık oranı %27,5’ten %29 seviyesine yükselmiştir. BIST TÜM’ün fiili dolaşım halka açıklık değeri ise özellikle Banka Endeksindeki değişim kaynaklı %32’den %29 seviyesine gerilemiştir.

3. Piyasa Değerleri

Yılın üçüncü çeyreğinde BIST TÜM’de TL bazında yıllık %19, ABD Doları bazında %27 değer artışı yaşanmıştır.

MİLYON TL	30.09.2018	31.12.2018	30.09.2019	2019 Yılı Değişim	Yıllık Değişim
BIST BANKA	162,868	229,698	305,072	33%	87%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	116,611	102,712	125,116	22%	7%
BIST TİCARET	43,425	44,629	52,762	18%	22%
BIST 30	471,215	434,956	518,021	19%	10%
BIST 50	562,240	530,188	585,219	10%	4%
BIST 100	652,936	589,759	694,686	18%	6%
BIST HİZMETLER	159,355	152,460	178,986	17%	12%
BIST MALİ	310,774	363,190	463,270	28%	49%
BIST SİNAİ	286,783	239,836	275,145	15%	-4%
BIST TEKNOLOJİ	34,859	30,385	27,180	-11%	-22%
BIST TÜM	791,770	785,872	944,581	20%	19%

MİLYON ABD DOLARI	30.09.2018	31.12.2018	30.09.2019	2019 Yılı Değişim	Yıllık Değişim
BIST BANKA	27,189	43,495	54,055	24%	99%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	19,467	19,449	22,169	14%	14%
BIST TİCARET	7,249	8,451	9,349	11%	29%
BIST 30	78,664	82,362	91,787	11%	17%
BIST 50	93,860	100,395	103,694	3%	10%
BIST 100	109,001	111,676	123,090	10%	13%
BIST HİZMETLER	26,603	28,870	31,714	10%	19%
BIST MALİ	51,880	68,773	82,086	19%	58%
BIST SİNAİ	47,875	45,415	48,753	7%	2%
BIST TEKNOLOJİ	5,819	5,754	4,816	-16%	-17%
BIST TÜM	132,178	148,811	167,369	12%	27%

2019 yılının üçüncü çeyreğinde BIST TÜM’ün piyasa değerinde TL bazında %19, ABD doları bazında ise %27 artış yaşanmıştır. Bu çeyrekte yıllık en yüksek artış TL bazında %87 (ABD doları %99) ile Banka Endeksi’nde görülmüştür. ABD doları bazında tek düşüş gösteren endeks ise %17 ile Teknoloji Endeksi’dir. TL bazında Sınai Endeks’te de %4 düşüş görülmektedir.

Yıllık bazda hem ABD doları hem de TL bazında piyasa değerinde görülen artış geçen yılın 3'üncü çeyreğinde TL'de gerçekleşen değer kaybı kaynaklıdır. Kur hareketinin ilk 9 aylık dönemde sınırlı kalmasının etkisiyle 2019 yılı başından bu yana BIST TÜM TL bazında %20, ABD doları bazında %12 artış göstermiştir. Aynı dönemde Banka Endeksi'nden sonra en yüksek artışa sahne olan Holding ve Yatırım Endeksi'nde TL bazında %22 artış yaşanmıştır.

4. İşlem Hacimleri

Yılın üçüncü çeyreğinde nominal bazda işlem hacmi yıllık %7 artış göstermiştir.

NOMİNAL DEĞER (Milyon)	2018 3. Çeyrek	2019 2. Çeyrek	2019 3. Çeyrek	Çeyrekse Değişim	Yıllık Değişim
BIST BANKA	31,445	26,330	27,257	4%	-13%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	10,932	9,120	10,062	10%	-8%
BIST TİCARET	1,964	2,402	2,513	5%	28%
BIST 30	59,908	46,718	55,374	19%	-8%
BIST 50	70,096	54,332	64,194	18%	-8%
BIST 100	81,234	68,519	80,786	18%	-1%
BIST HİZMETLER	17,403	17,158	19,782	15%	14%
BIST MALİ	47,819	42,809	51,693	21%	8%
BIST SİNAİ	31,083	26,005	32,407	25%	4%
BIST TEKNOLOJİ	2,755	1,629	2,126	31%	-23%
BIST TÜM	99,060	87,601	106,009	21%	7%

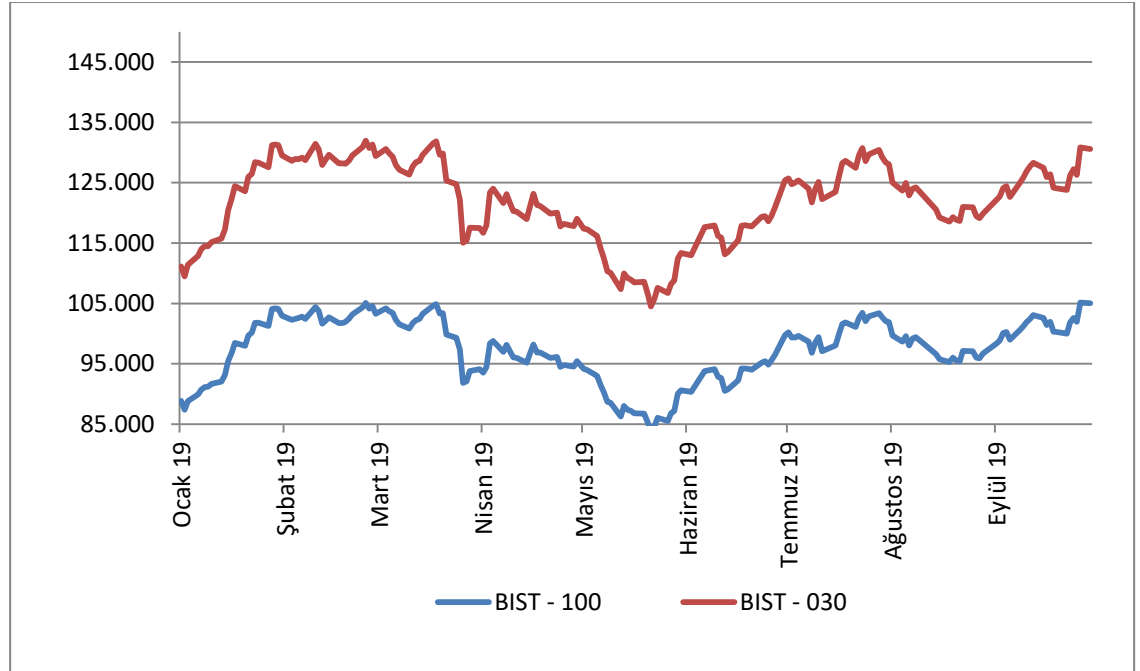
MİLYON TL	2018 3. Çeyrek	2019 2. Çeyrek	2019 3. Çeyrek	Çeyrekse Değişim	Yıllık Değişim
BIST BANKA	144,649	133,248	158,002	19%	9%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	34,875	24,708	29,425	19%	-16%
BIST TİCARET	13,333	11,681	13,774	18%	3%
BIST 30	433,843	294,815	371,023	26%	-14%
BIST 50	473,997	320,144	404,751	26%	-15%
BIST 100	505,666	345,839	438,728	27%	-13%
BIST HİZMETLER	129,419	92,936	127,038	37%	-2%
BIST MALİ	188,256	167,864	207,721	24%	10%
BIST SİNAİ	170,956	107,432	131,384	22%	-23%
BIST TEKNOLOJİ	60,106	15,694	25,272	61%	-58%
BIST TÜM	548,738	383,926	491,415	28%	-10%

MİLYON ABD DOLARI	2018 3. Çeyrek	2019 2. Çeyrek	2019 3. Çeyrek	Çeyrekse Değişim	Yıllık Değişim
BIST BANKA	26,326	22,785	27,857	22%	6%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	6,290	4,214	5,190	23%	-17%
BIST TİCARET	2,376	1,989	2,425	22%	2%
BIST 30	79,141	50,353	65,407	30%	-17%
BIST 50	86,570	54,665	71,356	31%	-18%
BIST 100	92,308	59,031	77,340	31%	-16%
BIST HİZMETLER	23,705	15,836	22,384	41%	-6%
BIST MALİ	34,212	28,691	36,623	28%	7%
BIST SİNAİ	30,957	18,335	23,168	26%	-25%
BIST TEKNOLOJİ	11,248	2,667	4,452	67%	-60%
BIST TÜM	100,122	65,530	86,627	32%	-13%

2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre BIST TÜM’de gerçekleşen nominal işlem hacmi %21 artmıştır. Önceki yılın aynı dönemine göre ise %7 artmıştır.

2018 yılının 3’üncü çeyreğinde piyasalarda yaşanan hareketliliğin etkisiyle nominal işlem hacminin çok yüksek seviyede gerçekleştiği görülmüştü. Bu yıla gelindiğinde ise özellikle Banka Endeksi’nde nominal işlem hacminde yıllık bazda %13 düşüş yaşanmıştır.

TL bazında çeyreklik işlem hacmi incelendiğinde BIST TÜM endeksinin hacminin %28 arttığı görülmektedir. En yüksek artış ise %61 ile Teknoloji Endeksi’nde yaşanmıştır. Teknoloji Endeksi’ni %37 ile Hizmetler Endeksi takip etmiştir.

5. Yabancı İşlemleri – Net Giriş Çıkışlar

**2019 3. Çeyrekte
BIST TÜM’den net
212 milyon ABD
doları yabancı
çıkışı yaşanmıştır.**

(Milyon ABD Doları)	2018 3. Çeyrek	2019 2. Çeyrek	2019 3. Çeyrek
BIST BANKA	(492)	(78)	82
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	104	(25)	(60)
BIST TİCARET	(17)	(52)	143
BIST 30	(317)	(81)	(193)
BIST 50	(366)	(144)	(244)
BIST 100	(329)	(177)	(217)
BIST HİZMETLER	(6)	58	(17)
BIST MALİ	(359)	(145)	(21)
BIST SİNAİ	(8)	(98)	(193)
BIST TEKNOLOJİ	48	6	18
BIST TÜM	(325)	(179)	(212)

2018 yılının ikinci çeyreğinde önemli yabancı satışına sahne olan Borsa İstanbul, 2019 yılına iyi bir başlangıç yaparak ilk çeyreği 278 milyon ABD doları net yabancı alımı ile tamamlamıştır. Aynı performansı ikinci ve üçüncü çeyrekte sürdüremese de net yabancı satışı geçen yılın aynı dönemine göre çok daha düşük seviyede gerçekleşmiş ve 212 milyon ABD doları ile sınırlı kalmıştır.

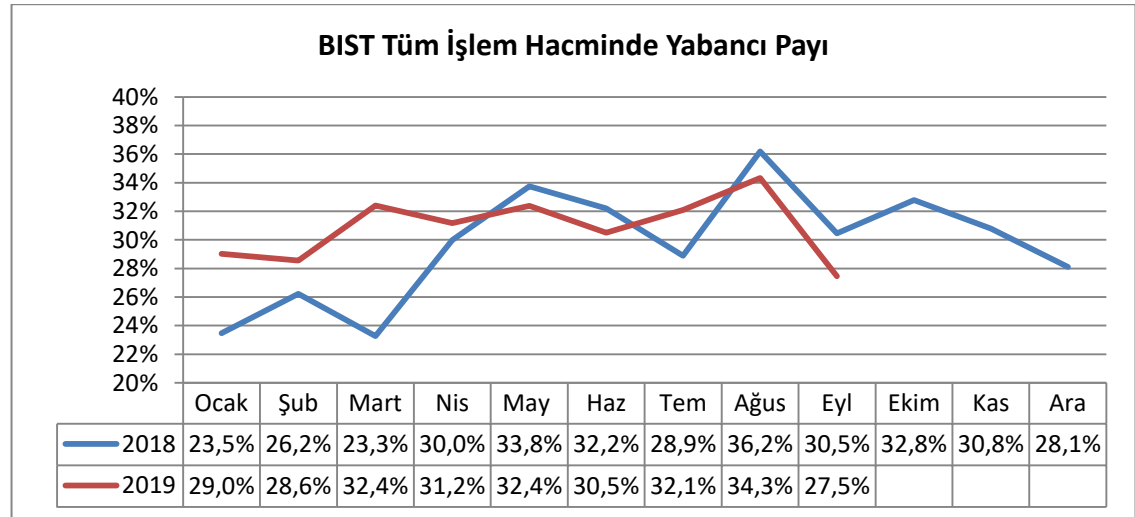
Son çeyrekte en yüksek net yabancı çıkışı 193 milyon ABD doları ile Sınai Endeksi’nde yaşanırken, onu 60 milyon ABD doları ile Holding ve Yatırım Endeksi takip etmiştir. Üçüncü çeyrekte net yabancı alımı görülen endeksler 143 milyon ABD doları ile BIST Ticaret Endeksi ile 82 milyon ABD doları ile BIST Banka Endeksi olmuştur.

6. Uyruk Bazında İşlem Hacmi Dağılımı

ENDEKS	2019 3. Çeyrek		2019 2. Çeyrek		2019 1. Çeyrek		2018		2018 3. Çeyrek	
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
BIST-TÜM	27%	73%	31%	69%	32%	68%	30%	70%	32%	68%
BIST -030	33%	67%	36%	64%	38%	62%	35%	65%	35%	65%
BIST -050	32%	68%	34%	66%	37%	63%	34%	66%	34%	66%
BIST -100	30%	70%	33%	67%	35%	65%	32%	68%	34%	66%
BIST SİNAİ	22%	78%	24%	76%	25%	75%	26%	74%	29%	71%
BIST HİZMETLER	27%	73%	36%	64%	35%	65%	33%	67%	36%	64%
BIST TİCARET	38%	62%	50%	50%	59%	41%	43%	57%	48%	52%
BIST MALİ	33%	67%	33%	67%	37%	63%	33%	67%	35%	65%
BIST BANKA	37%	63%	33%	67%	40%	60%	35%	65%	34%	66%
BIST HOLDİNG VE YATIRIM	31%	69%	40%	60%	39%	61%	37%	63%	42%	58%
BIST TEKNOLOJİ	22%	78%	26%	74%	30%	70%	21%	79%	20%	80%

Yabancıların işlem hacminde en yüksek paya sahip olduğu endeks %38 ile BIST Ticaret, en düşük paya sahip olduğu endeks ise %22 ile BIST Sınai olmuştur.

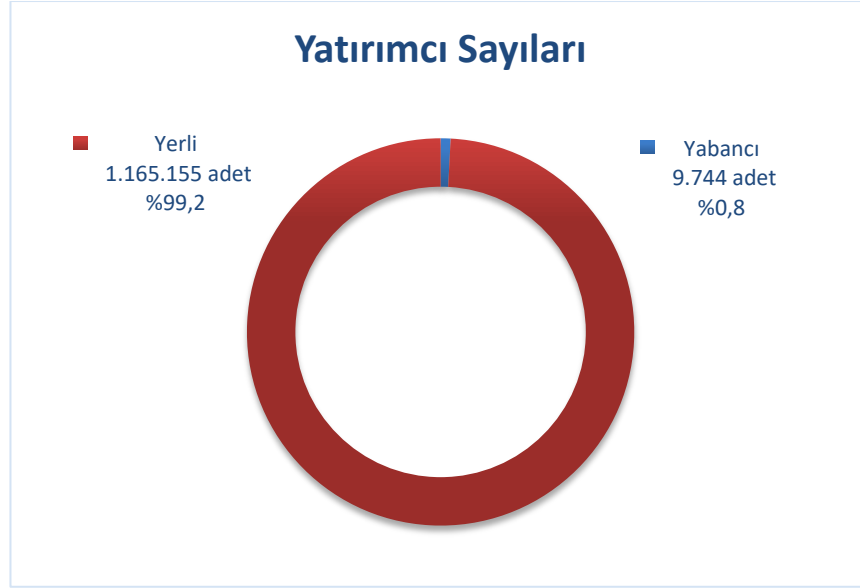
Yabancı yatırımcıların BIST TÜM işlem hacmindeki payı 2019 yılı üçüncü çeyrekte %27 seviyesinde gerçekleşirken, bir önceki çeyreğe göre 4 puan azalış göstermiş ve 2018 yılı birinci çeyrekte bu yana en düşük seviyesine gerilemiştir. Yılın ilk dokuz ayında tüm endeksler ve aylar bazında en yüksek yabancı payı %58,6 ile Mart'ta BIST Ticaret'te, en düşük ise Ocak'ta %20,3 ile BIST Teknoloji'de gerçekleşmiştir. Yıl başından bu yana BIST TÜM yabancı payı en yüksek seviyesine %34,3 ile Ağustos ayında ulaşmıştır.

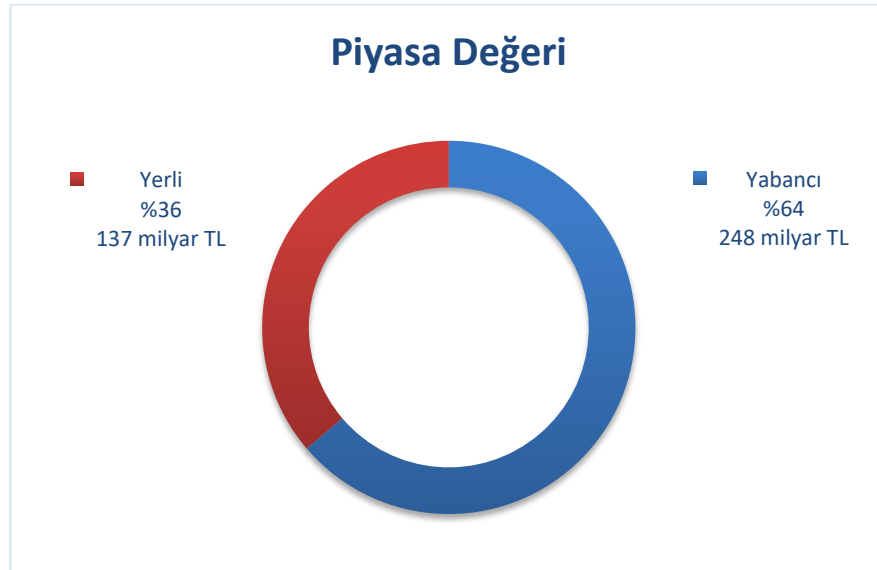
7. Uyruk Bazında Yatırımcı Sayısı Ve Piyasa Değeri

Eylül itibarıyla Borsa İstanbul'daki 1 milyon 175 bin yatırımcının %99,2'si yerlidir.

Eylül sonunda Borsa İstanbul'daki toplam yatırımcı sayısı yılsonuna göre azalarak 1 milyon 174 bin 899 adet olmuştur. Azalış yerli ve yabancı tüzel yatırımcılar ve yerli gerçek yatırımcılardan kaynaklanmıştır.

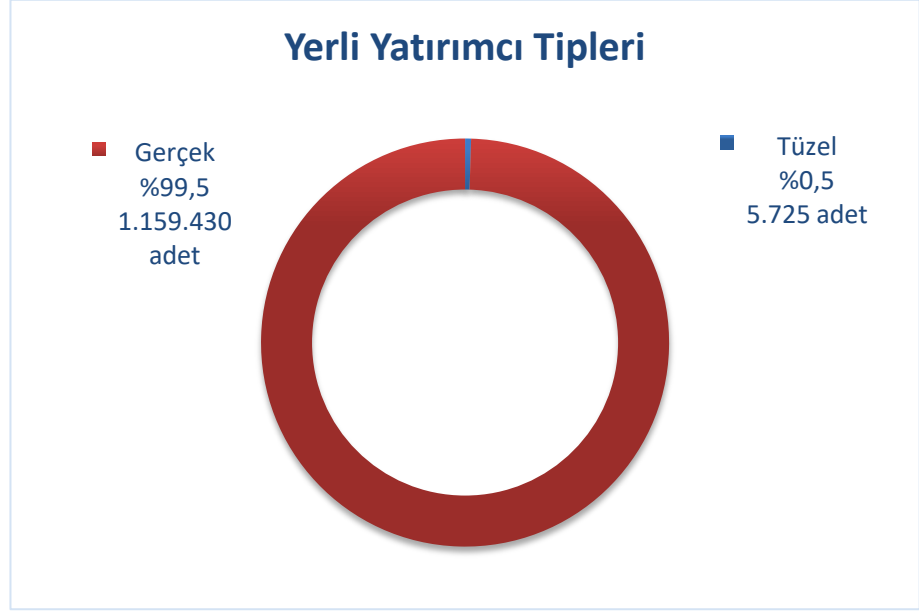

Ocak-Eylül döneminde BIST Tüm işlem hacminde %27 paya sahip olan yabancı yatırımcıların piyasa değerindeki payı %64 olmuştur. Yabancıların elindeki hisse senetlerinin toplam değeri 248 milyar TL'ye yükselmiştir.

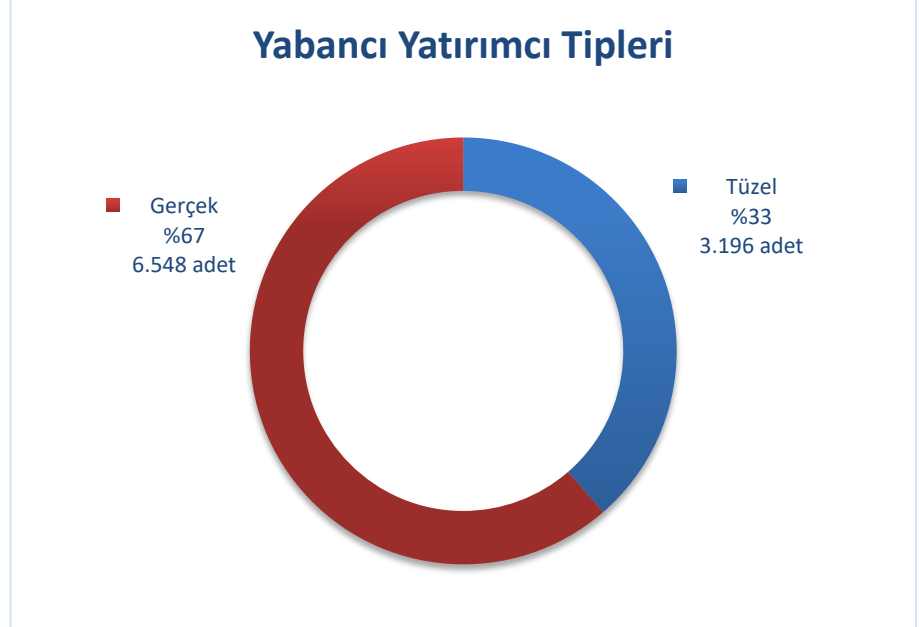

Yerli yatırımcıların %99,5'ini oluşturan bireysel yatırımcılar, yerli portföy değerinin %53'ünü elinde bulundurmaktadır.

Toplam yatırımcı sayısının %0,8'ini oluşturan yabancı yatırımcıların işlem hacmindeki payı %27, piyasa değerindeki payı ise %64 olmuştur.

Yabancı yatırımcılar içinde kurumsal yatırımcıların payı %33'tür.

8. Endeks ve Uyruk Bazında Yatırımcı Sayıları

Yatırımcı Sayısı	Eyl.19		Haz.19		Mar.19		Ara.18		Eyl.18	
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
BİST TÜM	9.577	1.124.889	9.559	1.123.250	9.600	1.122.713	9.567	1.130.218	9.441	1.126.907
BİST 100	8.914	964.501	8.893	959.555	8.900	951.392	8.850	964.274	8.735	969.133
BİST 30	6.108	720.151	6.067	713.436	6.083	715.795	6.062	717.570	5.953	731.936
BİST 50	6.549	799.377	6.490	806.753	6.592	806.460	6.515	821.148	6.403	823.272
BİST SİNAİ	4.505	631.844	4.521	627.367	4.517	628.161	4.494	637.413	4.472	622.788
BİST HİZMETLER	3.800	416.225	3.688	411.561	3.719	411.435	3.679	403.764	3.590	397.968
BİST MALİ	6.892	636.899	6.929	632.999	6.946	630.596	6.925	638.639	6.858	639.325
BİST TEKNOLOJİ	1.060	152.743	1.055	159.339	1.025	155.983	1006	157.875	1.051	170.940
BİST TİCARET	1.759	97.808	1.705	100.406	1.748	95.429	1.684	97.264	1.587	91.082
BİST BANKA	3.359	319.785	3.362	328.692	3.371	324.845	3.394	336.759	3.380	340.781
BİST HOLDİNG VE YATIRIM	4.745	307.213	4.789	304.125	4.826	302.618	4.804	306.285	4.795	306.451

İkinci çeyrek sonunda azalan BIST Tüm'deki yabancı yatırımcı sayısı üçüncü çeyrekte artış göstererek Eylül sonunda 9.577 adet olmuştur. Eylül 2019'da bir önceki yıl aynı döneme göre en fazla yabancı yatırımcı sayısı artışı 210 yatırımcı ile BIST Hizmetler Endeksinde görülürken, BIST Banka ve BIST Holding ve Yatırım endeksleri dışında diğer tüm endekslerde de yabancı yatırımcı sayısında artış gözlenmiştir.

9. Endeks ve Uyruk Bazında Portföy Değerleri (Milyar TL)

Portföy Değeri Milyar TL	Eyl.19		Haz.19		Mar.19		Ara.18		Eyl.18	
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
BİST TÜM	248	133	219	117	206	114	204	109	199	119
BİST 100	187	101	174	90	170	86	163	83	175	92
BİST 30	158	63	148	57	144	55	139	53	148	59
BİST 50	175	78	163	72	161	71	149	69	159	76
BİST SİNAİ	58	52	56	46	57	45	52	41	64	47
BİST HİZMETLER	50	24	45	21	42	20	47	19	46	20
BİST MALİ	137	51	116	45	104	45	102	43	87	45
BİST TEKNOLOJİ	3	5	3	5	3	5	3	6	3	7
BİST TİCARET	25	7	19	6	19	6	22	6	18	5
BİST BANKA	97	22	76	20	68	18	68	18	50	18
BİST HOLDİNG VE YATIRIM	36	18	35	16	31	16	29	15	32	16

Üçüncü çeyrekte yılsonuna göre yerli ve yabancılarda hem yatırımcı sayısı hem de portföy değeri BIST 100, BIST 30, BIST Hizmetler ve BIST Ticaret endekslerinde artış göstermiştir. Eylül 2019’da bir önceki yıl aynı döneme göre ise BIST Sınai ve BIST Teknoloji dışındaki tüm endekslerde hem yerli hem de yabancı portföy değerlerinde artış görülmüştür.

10. Yabancı Yatırımcıların Portföy Değeri ve Yatırımcı Sayısı Sıralaması

**ABD’de yerleşik
1.231 adet yatırımcı
toplam yabancı
yatırımların %28’ine
sahiptir.**

Adres Ülkesi	Portföy Değeri (Milyon \$)	Payı
AMERİKA BİRLEŞİK DEV.	12.517	28%
BİRLEŞİK KRALLIK	5.766	13%
KATAR	5.735	13%
BİRLEŞİK ARAP EMİR.	3.629	8%
LÜKSEMBURG	2.477	6%
İRLANDA	1.772	4%
HOLLANDA	1.128	3%
CAYMAN ADALARI	1.022	2%
SİNGAPUR	930	2%
İSPANYA	751	2%
DİĞER	8.199	19%

2019 yılı Eylül ayı itibarıyla Borsa İstanbul’da en yüksek portföy değerine sahip ilk üç ülkenin yılsonuna göre değişim göstererek ABD, İngiltere ve Katar olduğu görülmektedir. 2019’un ikinci çeyreğinde üçüncü sırada yer alan Rusya Federasyonu’nun yatırımlarıyla üçüncü çeyrek sonunda ilk 15 ülke arasına giremediği görülmüştür.

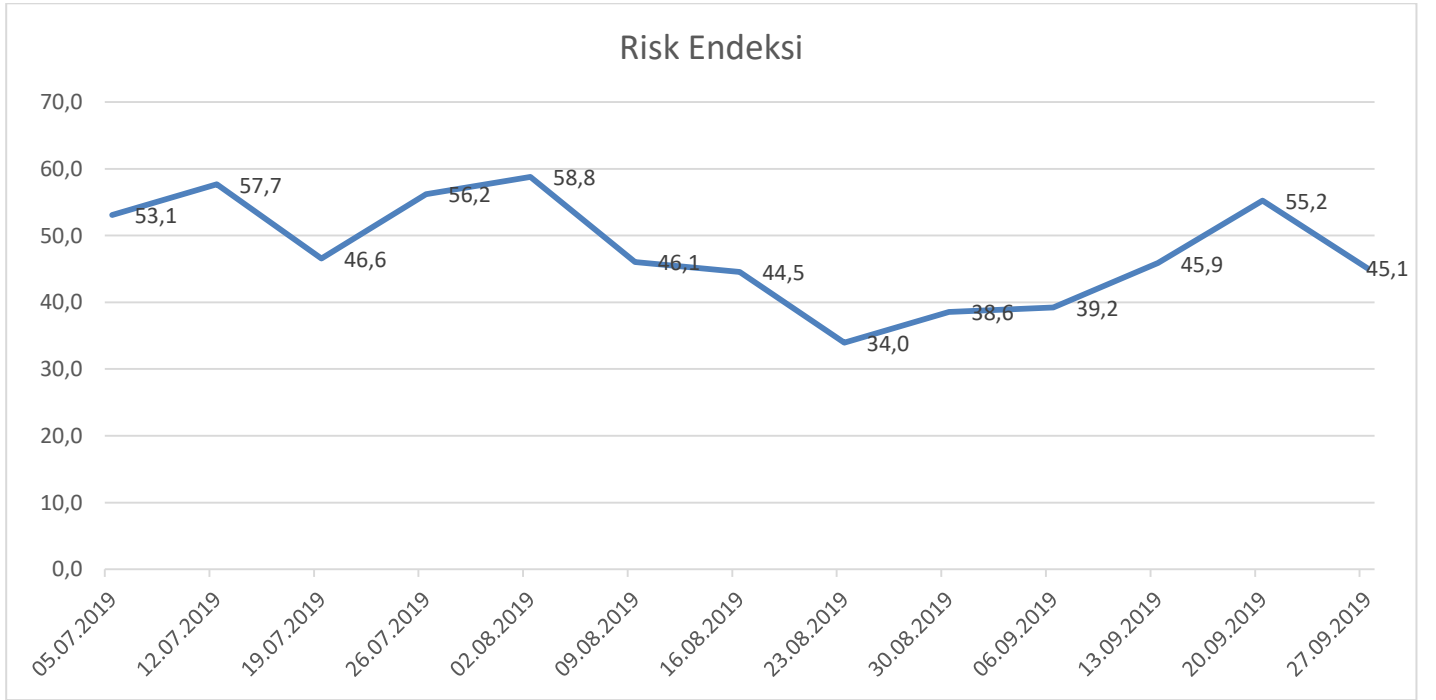
11. Menkul Kıymet Bazında Yatırımcı Sayısı ve Piyasa Değeri

Menkul Kıymet Türü	2018 Eylül		2019 Eylül	
	Yatırımcı Sayısı	Piyasa Değeri (Milyon TL)	Yatırımcı Sayısı	Piyasa Değeri (Milyon TL)
Borsa Yatırım Fonu	2.882	180	3.275	256
Devlet İç Borçlanma Araçları	55.319	190.903	63.549	225.853
Diğer Menkul Kıymetler	6.972	11.471	10.588	21.506
Fon	2.938.780	54.006	2.951.071	97.062
Özel Sektör Borçlanma Araçları	81.504	75.840	72.313	89.954
Pay Senedi	1.186.645	797.095	1.188.184	953.948
Yapılandırılmış Ürünler	6.274	83	5.788	60
Toplam	--	1.129.579	--	1.388.639

12. Risk İştahı Endeksi

Aşağıda MKK tarafından 2019 yılının üçüncü çeyrek döneminde açıklanan Yatırımcı Risk İştahı Endeksi (RISE) ile ilgili yorumlar yer almaktadır.

2019 Temmuz-Eylül döneminde RISE ortalama değeri 47,8 olarak hesaplanmıştır. RISE eşik değeri 50 olarak kabul edildiğinden, bu dönem ortalaması eşik değerine yaklaşık olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının Temmuz ayı eşik değerinin üzerinde bir değer ile başlamış olup, Ağustos ayının ikinci haftası itibariyle eşik altına düşüş trendine girmiştir. Eylül ayının üçüncü haftasında ise RISE değeri tekrar eşik değerine üzerine çıkmıştır. 2019 yılının üçüncü çeyreğinde en yüksek değer 2 Ağustos 2019 tarihinde 58,8; en düşük değer ise 23 Ağustos 2019 tarihinde 34,0 olarak gözlemlenmiştir. RISE değeri ilgili döneme 53,1 değeri ile başlamış olup; dönemi 45,1 değeri ile kapatmıştır.

2019 yılının üçüncü çeyreğindeki BIST-100 Endeksi trendine bakıldığında, 5 Temmuz 2019-27 Eylül 2019 tarihleri arasında RISE ve BIST-100'ün genel olarak beraber hareket etmedikleri görülmektedir. Yabancı yatırımcı ağırlığı göz önüne alınarak; BIST-100 endeksi ile RISE değerleri yabancı yatırımcılar kırılımında beraber incelendiğinde ise Temmuz ilk üç haftaları ve Eylül ayının son 2 haftaları haricindeki dönemlerde değerlerin farklı hassasiyet dereceleri ile benzer yönlerde hareket ettikleri görülmektedir.

04.01.2008 04.10.2019

Risk İştah Endeksi

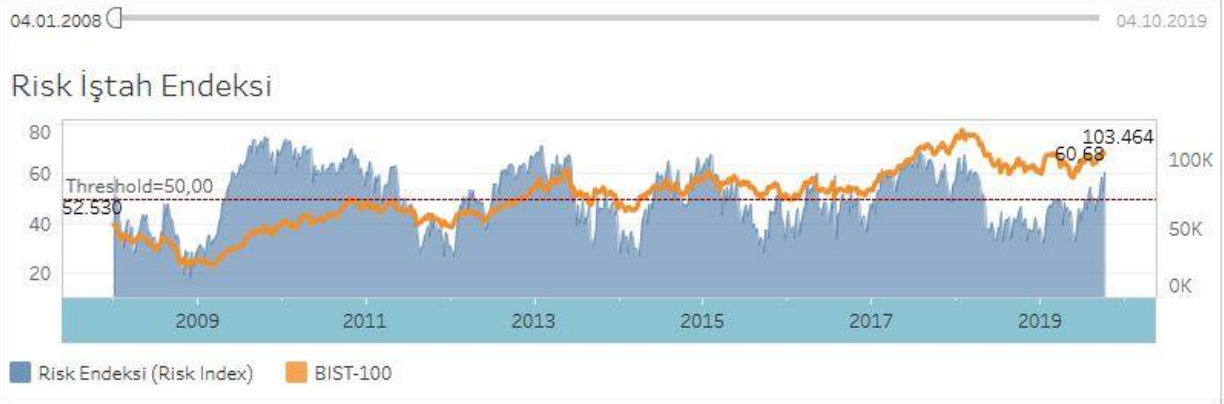
KPI Risk Endeksi (Risk Index)			
Son Değer (4.10.2019)	56,3	Sene Başına Göre Değişim (%) 04.01.2019	62,27
Bir Hafta Öncesine Göre Değişim (%)	11,54	Aylık En Düşük Değer 04.10.2019	56,3
Bir Ay Öncesine Göre Değişim (%)	23,08	Aylık En Yüksek Değer 04.10.2019	56,3
Üç Ay Öncesine Göre Değişim (%)	12,37	Yıllık En Düşük Değer 31.05.2019	29,9
Bir Yıl Öncesine Göre Değişim (%)	33,20	Yıllık En Yüksek Değer 04.10.2019	56,3

04.01.2008 30.09.2019

Risk İştah Endeksi

KPI Risk Endeksi (Risk Index)			
Son Değer (4.10.2019)	57,2	Sene Başına Göre Değişim (%) 04.01.2019	56,98
Bir Hafta Öncesine Göre Değişim (%)	9,52	Aylık En Düşük Değer 04.10.2019	57,2
Bir Ay Öncesine Göre Değişim (%)	22,37	Aylık En Yüksek Değer 04.10.2019	57,2
Üç Ay Öncesine Göre Değişim (%)	7,83	Yıllık En Düşük Değer 31.05.2019	30,2
Bir Yıl Öncesine Göre Değişim (%)	35,56	Yıllık En Yüksek Değer 04.10.2019	57,2

KPI Risk Endeksi (Risk Index)			
Son Değer (4.10.2019)	60,7	Sene Başına Göre Değişim (%) 04.01.2019	72,87
Bir Hafta Öncesine Göre Değişim (%)	15,53	Aylık En Düşük Değer 04.10.2019	60,7
Bir Ay Öncesine Göre Değişim (%)	24,36	Aylık En Yüksek Değer 04.10.2019	60,7
Üç Ay Öncesine Göre Değişim (%)	22,02	Yıllık En Düşük Değer 11.01.2019	31,8
Bir Yıl Öncesine Göre Değişim (%)	29,47	Yıllık En Yüksek Değer 04.10.2019	60,7

13. Türkiye’de İhraç Edilen Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Döviz Cinsi Bazlı Dağılımı (Kümülatif)

Nominal Değer (Milyon)	9A 2019	2018	9A 2018	Yıllık Değişim	Yılsonuna Kıyasla Değişim
Türk Lirası	111.200	91.030	87.815	27%	22%
Euro	5	5	9	-44%	0%

Döviz Türü	9A 2019		2018		9A 2018	
	İhraççı Sayısı	ISIN Sayısı	İhraççı Sayısı	ISIN Sayısı	İhraççı Sayısı	ISIN Sayısı
Türk Lirası	140	731	147	741	155	824
Euro	1	1	1	1	2	2

Türkiye’de ihraç edilen özel sektör borçlanma araçlarının döviz cinsi dağılımına bakıldığında yılın ilk dokuz aylık döneminde Türk Lirası cinsinden borçlanma araçları hacmi yıllık bazda %27; 2018 yılsonuna kıyasla ise %22 artış kaydetmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre Türk Lirası cinsinden ihraçların ISIN ve ihraççı sayılarında düşüş görülmesine rağmen, artan borçlanma ihtiyaçları neticesinde ihraç hacimleri artmıştır.

Rezerv para cinsinden ihraçların maliyetlerinin yüksek seyretmeye devam etmesi sebebiyle bu para cinslerinde yeni bir ihraç görülmemektedir.

14. Türkiye’de İhraç Edilen Türk Lirası Cinsinden Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Kıymet Tipi Dağılımı (Kümülatif)

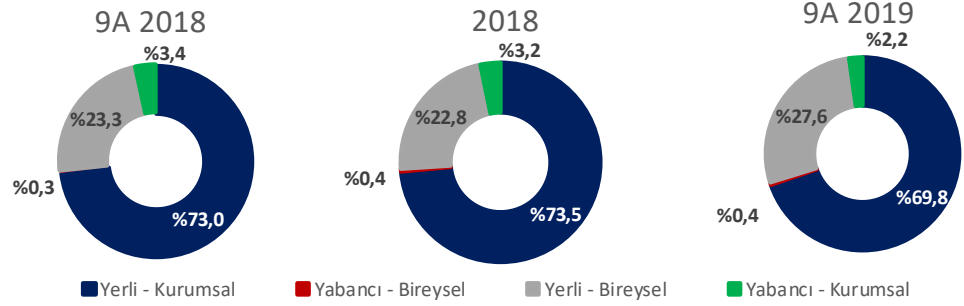
Türk Lirası (Milyon)	9A 2019	2018	9A 2018	Yıllık Değişim	Yılsonuna Kıyasla Değişim
Finansman Bonosu	53.297	38.988	42.833	24%	37%
Sermaye Benzeri Borçlanma Aracı	18.375	15.900	15.900	16%	16%
Özel Sektör Tahvili	17.077	16.857	17.183	-1%	1%
Yönetim Sözleşmesine Dayalı Kira Sertifikası	12.856	10.625	8.049	60%	21%
Varlığa Dayalı Menkul Kıymet	5.404	4.590	1.569	244%	18%
Yapılandırılmış Borçlanma Aracı	1.292	502	462	180%	158%
İpotek Teminatlı Menkul Kıymet	2.000	2.000	0	100%	0%

Eylül sonu itibarıyla Türkiye’de Türk Lirası cinsinde ihraç edilen borçlanma araçlarının neredeyse yarısını finansman bonoları oluşturmaktadır. Finansman bonolarını toplam içerisindeki payları sırasıyla %17 ve %15 olan Sermaye Benzeri Borçlanma Araçları ve Özel Sektör Tahvili takip etmektedir.

Yıllık bazda değişimler incelendiğinde ilk dokuz aylık dönemde en çok tercih edilen araçlar sırasıyla nominal değerleri daha düşük olan Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler ve Yapılandırılmış Borçlanma Araçları olmuştur. Yılsonu ile kıyaslandığında ise, en yüksek artış yine Yapılandırılmış Borçlanma Araçlarında kaydedilmiştir.

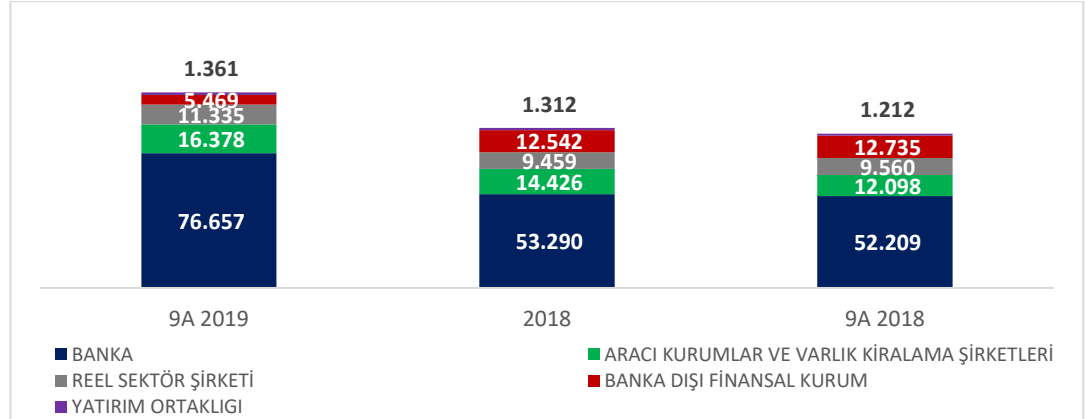
Özel Sektör Tahvillerinin nominal değeri yıllık bazda sınırlı gerileme; yılsonuna kıyasla sınırlı artış kaydetmiştir.

15. Türkiye’de İhraç Edilen Özel Sektör Borçlanma Araçlarına Yatırım Yapan Yatırımcıların Uyruk ve Kimlik Tipi Bazında Dağılımı (Kümülatif)

Ocak-Eylül döneminde yerli kurumsal yatırımcıların payı yılsonuna kıyasla %73,5 seviyesinden %69,8’e gerilemesine rağmen hala toplam yatırımcılar arasında en yüksek seviyededir. İhraç edilen borçlanma araçlarının TL mevduata alternatif olarak görülmesi nedeniyle %27,6 oranındaki payları ile yerli bireysel yatırımcılar en yüksek paya sahip ikinci yatırımcı tipidir. Yabancı bireysel yatırımcıların paylarının sabit kalmasına rağmen yabancı kurumsal yatırımcıların oranında gerileme gözlemlenmektedir. Türk Lirasının ve piyasaların dalgalı seyri yabancı yatırımcıların toplam payının düşmesinde etkili olmaktadır.

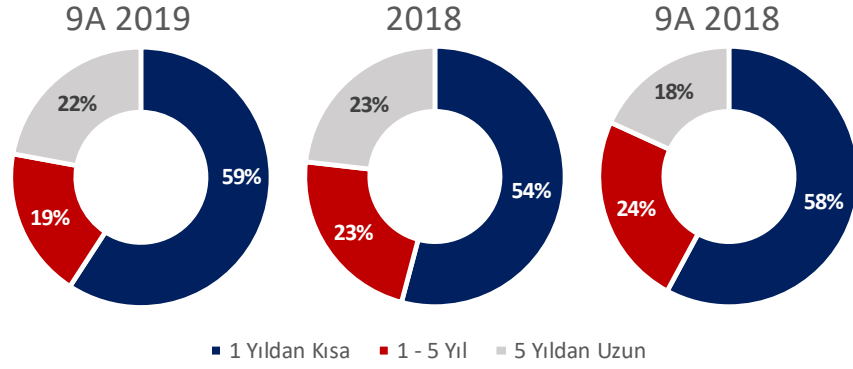
16. Türkiye’de İhraç Edilen Türk Lirası Cinsinden Özel Sektör Borçlanma Araçlarının İhraççı Bazında Tarihsel Hacimleri (Kümülatif)

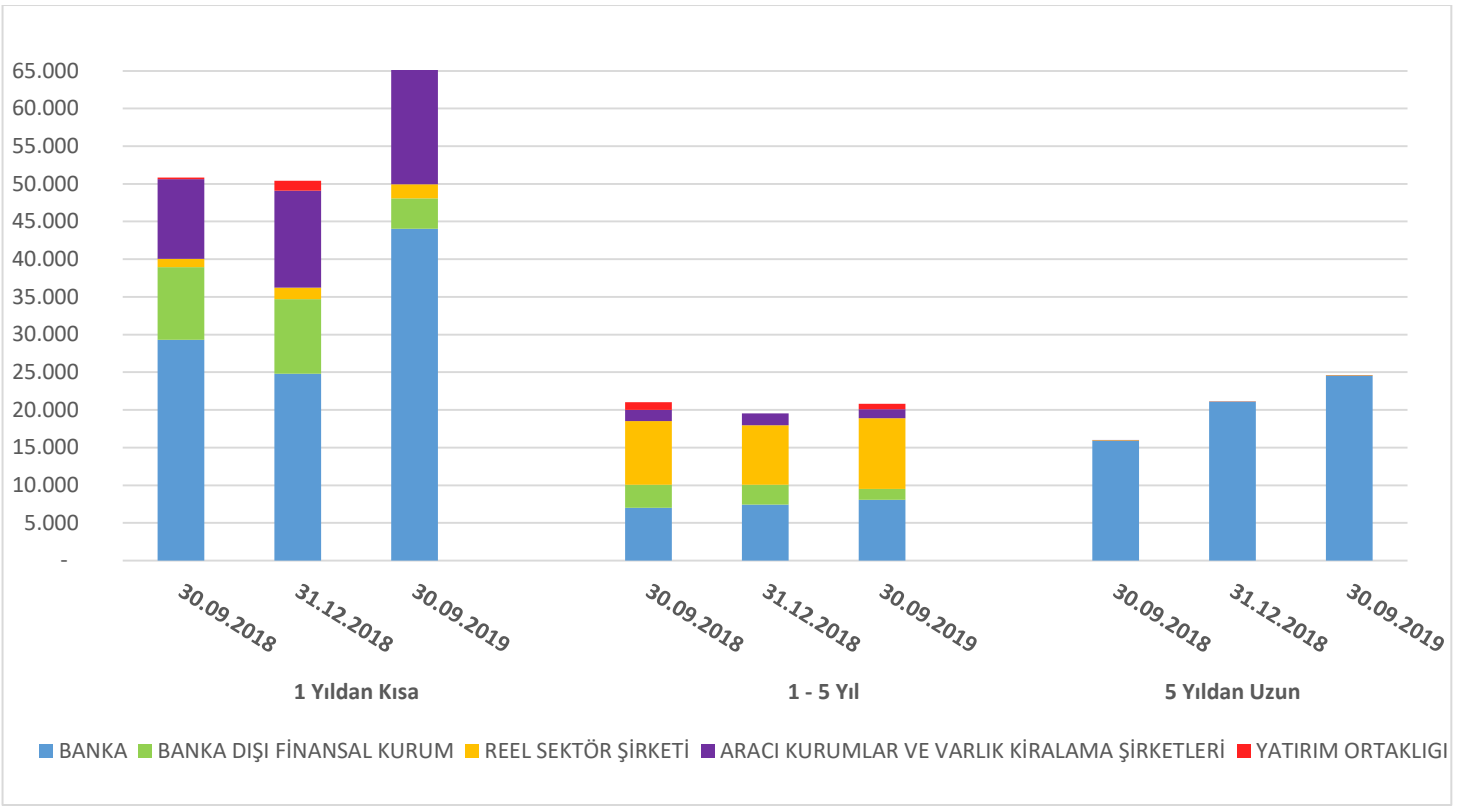
Eylül sonu itibarıyla bankalar tarafından gerçekleştirilen ihraçlar %69 ile toplam ihraçlar içerisinde en yüksek paya sahip olmaya devam etmektedir. Bankalar tarafından gerçekleştirilen ihraçların nominal değeri yıllık bazda %47, yılsonuna kıyasla %44 artmıştır. Bu ihraçları yıllık bazda %35 ve yılsonuna kıyasla %14 artışla Aracı Kurumlar ve Varlık Kiralama Şirketlerinin gerçekleştirdiği ihraçlar takip etmektedir. Toplam ihraçlar içerisinde nominal payı düşük olan Banka Dışı

Finansal Kurum ihraçlarında ise hem yıllık bazda hem de yılsonuna %50'nin üzerinde gerileme görülmektedir.

17. Türkiye’de İhraç Edilen Türk Lirası Cinsinden Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Vade Bazında Tarihsel Hacimleri (Kümülatif)

Yılsonunda %54 seviyesinde olan 1 yıldan kısa vadeli ihraçların toplam içerisindeki payı Eylül itibarıyla %59 seviyesine yükselmiştir. 1-5 yıl vadeli ihraçların payında yaşanan gerileme dikkate alındığında vadesi yaklaşan ihraçların 1 yıldan kısa vadeye çekildiği düşünülmektedir. Yılsonuna kıyasla 5 yıldan uzun vadeli borçlanma araçlarının payı ise neredeyse sabit kalmıştır. Vadelerin dengesiz dağılımı, ihraçların 1 yıldan kısa vadeli kısımlarında gözlemlenen artış TL faiz oranlarında düşüş beklentisi ile önümüzdeki dönemde bu ihraçların refinansmanının mümkün olacağına işaret etmektedir.

Eylöl itibarıyla toplam ihraçların %69'unu gerçekleştirmiş olan Bankaların, 1 yıldan kısa ve 5 yıldan uzun vadeli hacimleri yıllık bazda, sırasıyla, %50 ve %54 oranında ciddi artışlar kaydederken; 1-5 yıl vadeli ihraçlarının ihraçların hacimleri sadece %15 artmıştır.

Toplam ihraçlar içerisinde en fazla paya sahip olmak suretiyle ikinci ihraççı konumunda yer alan Aracı Kurumlar ve Varlık Kiralama Şirketlerinin ihraçlarının %87'si 1 yıldan kısa vadeli ihraçlardan oluşmaktadır. 5 yıldan uzun vadeli ihraçların nominal değeri çok küçük olsa da yıllık bazda ve yıl sonuna kıyasla %333 artış gözlemlenmektedir.